

Ю. В. Верховодова, І. В. Кіреєв, О. М. Кошовий, М. М. Мига

Дослідження впливу екстрактів листя шавлії лікарської на діурез у щурів

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Ключові слова: шавлія лікарська, екстракти, діурез, діуретична активність

Щорічно в усьому світі нестероїдні протизапальні засоби (НПЗЗ) приймає близько тридцяти мільйонів осіб [1]. НПЗЗ призначають для фармакотерапії лихоманки, гострого чи хронічного болю та запалення різної етіології. НПЗЗ також є однією з найчастіших причин виникнення побічних ефектів медикаментозної терапії. Деякі НПЗЗ є гепато- та нефротоксичними. Щорічно зростає число госпіталізацій і смертей, пов'язаних з ускладненнями терапії НПЗЗ. Побічні ефекти від прийому НПЗЗ посідають 15 місце серед причин смертності в США [2].

Завданням сучасної фармації є розробка та впровадження нових сполук, що мають протизапальну дію на рівні з НПЗЗ і прийнятний профіль безпеки. З огляду на різноспрямовані фармакологічні властивості шавлії лікарської (ШЛ), існує закономірний інтерес щодо з'ясування можливостей її використання в терапії. Відтак, ШЛ виявляє виражену

протизапальну, антимікробну, гіпоглікемічну, кровоспинну, в'язучу, вітрогінну, безпечну, протипухлинну дію, антиоксидантні, гіполіпідемічні властивості [3, 4]. Існують дані щодо позитивного терапевтичного ефекту ШЛ за хвороби Альцгеймера [5]. Оскільки ШЛ чинить виражену протизапальну дію, яку можна порівняти з НПЗЗ, доцільним є з'ясування впливу екстрактів ШЛ на сечовидільну функцію нирок. Необхідно зауважити, що зарубіжні автори досліджують різні види шавлії, проте на території України поширена саме ШЛ, тому актуальним є вивчення саме цього виду.

Мета дослідження – з'ясувати вплив екстрактів листя ШЛ на діурез у щурів на тлі водного навантаження.

Матеріали та методи. Об'єктами дослідження стали 11 екстрактів листя ШЛ. Дані екстракти отримані на кафедрі фармакогнозії Національного фармацевтичного університету під керівництвом доктора фармацевтичних наук, професора О. М. Кошового. Якісний і кількісний склад досліджуваних екстрактів наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Загальна характеристика, якісний і кількісний склад досліджуваних екстрактів

№	Назва субстанції	Характеристика
1	Сухий екстракт на основі відвару листя шавлії (відвар шавлії)	Аморфний гігроскопічний порошок від світло-коричневого до коричневого кольору, зі специфічним запахом, який містить цукри (глюкоза, галактоза, рамноза, рибоза, арабіноза), низьколанцюгові полісахариди, амінокислоти, гідроксикоричні кислоти, флавоноїди та дубильні речовини. Вміст флавоноїдів становить 4,76 %, гідроксикоричних кислот – 11,48 %, сума фенольних сполук становить 18,48 %. Екстракт добре розчинний у воді
2	Сухий екстракт з листя шавлії, одержаний 50 % етанолом (50 % екстракт шавлії)	Аморфний гігроскопічний порошок від світло-коричневого до коричневого кольору, зі специфічним запахом, який містить моноцукри, амінокислоти, фенолкарбонів та гідроксикоричні кислоти, флавоноїди, терпеноїди та хлорофіли. Вміст гідроксикоричних кислот – 7,15 %, флавоноїдів – 3,71 %, фенольних сполук – 19,45 %, хлорофілів а та b – 0,27 %. Екстракт добре розчинний у 50 % водному розчині спирту етилового

© Колектив авторів, 2019

№	Назва субстанції	Характеристика
3	Сухий екстракт з листя шавлії, одержаний 96 % етанолом (96 % екстракт шавлії)	Сипка маса світло-зеленого кольору, зі специфічним запахом. Містить хлорофіли а та b (1,23 %), етерну олію – 5,76 % (склад етерної олії: 1,8-цинеол – 8,84 %, α -туйон – 20,05 %, β -туйон – 10,1 %, камфора – 17,05 %, борнеол – 4,85 %). Також містить моноцукри, амінокислоти, фенолкарбонів та гідроксикоричні кислоти (5,23 %), флавоноїди (3,52 %). Вміст суми фенольних сполук – 15,17 %. Екстракт добре розчинний у 96 % спирті етиловому, погано розчинний у воді
4	Комплекс фенольних сполук з L-лізином (Лізиновий комплекс)	Гіроскопічний порошок від світло-коричневого до коричневого кольору, зі специфічним запахом. Містить комплекс фенольних сполук (8,61 % поліфенольних сполук; 1,5 % гідроксикоричних кислот; 1,4 % флавоноїдів) з амінокислотою L-лізин; вміст лізину становить 22,29 %
5	Комплекс фенольних сполук з L-аргініном (Аргініновий комплекс)	Гіроскопічний порошок від світло-коричневого до коричневого кольору, зі специфічним запахом. Містить комплекс фенольних сполук (8,27 % поліфенольних сполук; 1,4 % гідроксикоричних кислот; 1,3 % флавоноїдних сполук) у комплексі з амінокислотою аргінін; вміст аргініну становить 25,52 %
6	Полісахаридний комплекс	Субстанція світло-коричневого кольору, яка містить комплекс низьколанцюгових полісахаридів (компоненти: глюкоза, галактоза, рамноза, рибоза, арабіноза), розчинних у 20 % спирті етиловому та воді
7	Очищений фенольний комплекс	Субстанція від світло-коричневого до темно-коричневого кольору, яка містить у своєму складі комплекс фенольних сполук (гідроксикоричні кислоти, флавоноїди, дубильні речовини), розчинних у 50 % спирті, які додатково очищені від катіонів металів та амінокислот. Вміст гідроксикоричних кислот – 7,15 %, флавоноїдів – 3,71 %, фенольних сполук – 19,45 %, хлорофілів а та b – 0,27 %. Добре розчинний у 50 % водному розчині спирту етилового
8	Сапоніновий комплекс	Субстанція світло-коричневого кольору, яка містить у своєму складі комплекс сапонінів тритерпенової природи. Серед сапонінів домінують похідні олеанолової та урсолової кислот
9	Фенольний комплекс	Представляє собою субстанцію світло-коричневого кольору, яка містить комплекс агліконів фенольних сполук листя шавлії лікарської (лютеолін, апігенін, кверцетин)
10	Флавоноїдний комплекс	Субстанція світло-коричневого кольору, яка містить комплекс глікозидів фенольних сполук (флавоноїди, гідроксикоричні кислоти)
11	Комплекс гідрофільних фенольних сполук. (Гідроксикоричний комплекс)	Субстанція світло-коричневого кольору, яка містить комплекс гідрофільних фенольних сполук

Вивчення впливу досліджуваних екстрактів на видільну функцію нирок проводили на білих нелінійних щурах масою 130–160 г, отриманих з віварію Центральної науково-дослідної лабораторії НФаУ, за методом Є. Б. Берхіна (1977 р.) [6]. Утримання та догляд за тваринами відповідали положенням Європейської конвенції щодо захисту хребетних тварин, які використовуються з експериментальною та іншою науковою метою (Страсбург, 1986 р.).

До початку проведення експериментальних досліджень щурів витримували

протягом 2 год без їжі та води. Досліджувані екстракти № 1, 2, 3 вводили внутрішньошлунково в дозах 10, 15, 20, 50, 70 мг/кг (по 6 щурів для кожної дози). Екстракти № 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 вводили аналогічним чином у дозах 10, 20, 50, 70 мг/кг (по 6 щурів для кожної дози). Як препарати порівняння використано петльовий діуретик фуросемід (10 мг/кг *per os*), тіазидний діуретик гідрохлортіазид (50 мг/кг, *per os*) і препарат задньої долі гіпофізу адіурекрин (2 ОД, підшкірно). Групи препаратів

порівняння та контролю складалися з 6 щурів кожна.

Досліджувані екстракти вводили за допомогою зонда в шлунок у вигляді тонкодисперсної водної суспензії, приготованої *ex tempore*. Через 30 хв щурам внутрішньошлунково за допомогою спеціального металевого зонда вводили водопровідну воду з розрахунку 3 мл на 100 г маси тіла тварини. Сечу збирали через 2 год і через 4 год.

Проводили статистичний аналіз отриманих даних з використанням однофакторного дисперсійного аналізу (ANOVA) та виконанням апостеріорного *post-hoc* аналізу на основі критеріїв НЗР або Шеффе. Статистично значущими вважали результати за $p \leq 0,05$ [7].

Результати та їх обговорення. Показники діурезу щурів на тлі застосування екстрактів листя ШЛ наведено в таблиці 2.

Як видно з таблиці 2, у щурів контрольної групи через 4 год після водного навантаження діурез зростає на 101,6 %. Препарати порівняння – петльовий діуретик фуросемід і тіазидний діуретик гідрохлортіазид підвищували діурез на 110,0 % і 57,4 % відповідно порівняно з контролем ($p < 0,05$ для обох препаратів). У той самий час адіурекрин, введений у дозі 2 ОД, виявляв антидіуретичний ефект, зменшуючи об'єм виділеної сечі на 51,2 % ($p < 0,05$ проти контролю). За цих умов практично всі субстанції на основі екстракту ШЛ, як і адіурекрин, зменшували діурез у щурів після водного навантаження. Із 11 досліджуваних екстрактів тільки екстракт № 7 не впливав на досліджуваний показник.

Найвираженішу антидіуретичну активність продемонстрував екстракт № 4 у дозах 10–70 мг/кг, він знижував діурез щурів статистично значущо порівняно з контролем на 44,9–58,3 % ($p < 0,05$). Зменшення об'єму виведеної сечі в усіх досліджуваних дозах (10, 20, 50 і 70 мг/кг) було характерним також для екстракту ШЛ № 5. Проте зниження цього показника виявилось не таким виразним, як у попередньому випадку, і склало 15,7–33,1 % ($p < 0,05$ проти контролю). Такі екстракти, як № 3, 6, 9 і 11 знижували діурез у щурів після попереднього водного

Таблиця 2

Показники діурезу в щурів під впливом екстрактів листя шавлії лікарської ($M \pm m$)

Екстракт №	Доза, мг/кг	Діурез через 2 год, мл/100 г	Діурез через 4 год, мл/100 г
1	10	0,33 ± 0,08*	1,0 ± 0,13*
	15	0,53 ± 0,15	0,87 ± 0,15*
	20	0,40 ± 0,13	0,63 ± 0,10*
	50	0,50 ± 0,14	0,80 ± 0,18
	70	0,57 ± 0,15	0,90 ± 0,20
2	10	0,62 ± 0,08	1,07 ± 0,10*
	15	0,33 ± 0,05*	0,85 ± 0,12*
	20	0,57 ± 0,08	1,18 ± 0,15
	50	0,58 ± 0,12	1,15 ± 0,16
	70	0,57 ± 0,12	1,15 ± 0,18
3	10	0,38 ± 0,08*	0,78 ± 0,25
	15	0,47 ± 0,05	0,83 ± 0,21*
	20	0,53 ± 0,15	1,0 ± 0,17
	50	0,52 ± 0,10	1,02 ± 0,16
	70	0,60 ± 0,18	1,15 ± 0,42
4	10	0,45 ± 0,10	0,57 ± 0,08*
	20	0,47 ± 0,10	0,53 ± 0,16*
	50	0,47 ± 0,16	0,55 ± 0,21*
	70	0,35 ± 0,05	0,70 ± 0,21*
	5	10	0,60 ± 0,09
20		0,58 ± 0,08	1,07 ± 0,10*
50		0,50 ± 0,10	0,85 ± 0,18*
70		0,68 ± 0,08	0,92 ± 0,13*
6		10	0,43 ± 0,08*
	20	0,73 ± 0,08	1,13 ± 0,15
	50	0,63 ± 0,08	1,17 ± 0,14
	70	0,72 ± 0,12	1,08 ± 0,13
	7	10	0,45 ± 0,10
20		0,52 ± 0,08	1,15 ± 0,12
50		0,72 ± 0,12	1,40 ± 0,09
70		0,67 ± 0,05	1,22 ± 0,17
8		10	0,47 ± 0,08
	20	0,62 ± 0,12	0,93 ± 0,10*
	50	0,60 ± 0,06	1,0 ± 0,13*
	70	0,60 ± 0,11	1,02 ± 0,18
	9	10	0,52 ± 0,08
20		0,53 ± 0,08	1,0 ± 0,13*
50		0,62 ± 0,10	1,03 ± 0,15
70		0,63 ± 0,08	1,0 ± 0,13

Закінчення табл. 2

Екстракт №	Доза, мг/кг	Діурез через 2 год, мл/100 г	Діурез через 4 год, мл/100 г
10	10	0,52 ± 0,08	0,9 ± 0,17
	20	0,58 ± 0,08	0,92 ± 0,13*
	50	0,62 ± 0,10	1,07 ± 0,10*
	70	0,62 ± 0,13	1,10 ± 0,13
11	10	0,57 ± 0,10	0,88 ± 0,13*
	20	0,62 ± 0,15	0,98 ± 0,16
	50	0,72 ± 0,17	1,18 ± 0,21
	70	0,62 ± 0,15	1,10 ± 0,17
Фуросемід	10	1,0 ± 0,16*	2,67 ± 0,39*
Гідрохлор-тіазид	50	0,90 ± 0,25	2,0 ± 0,17*
Адіурекрин	2 ОД	0,40 ± 0,15*	0,62 ± 0,08*
Контроль	Вода, 3 мл/100 г	0,63 ± 0,10	1,27 ± 0,08

Примітка. *Розбіжності статистично значущі ($p < 0,05$) порівняно з контролем.

навантаження, лише в одній з 4 або 5 досліджуваних доз, у той час, як у разі введення цих екстрактів у інших дозах статистично значущого впливу на сечовиділення не виявлено. Антидіуретичний ефект екстрактів № 3, 6, 9 і 11 виявився в діапазоні доз 10–20 мг/кг, практично повністю зникаючи зі збільшенням дози до 50–70 мг/кг. Подібним був вплив на діурез екстрактів № 1, 2, 8 і 10. Ці субстанції зменшували об'єм виділеної щурами сечі у більш низьких дозах (10, 15 або 20 мг/кг), у той час як зі зростанням дози до 50–70 мг/кг такий вплив цих речовин нівелювався.

З огляду на виявлені антидіуретичні властивості екстрактів листя ШЛ ставив інтерес аналіз зв'язку якісного та кількісного складу досліджуваних субстанцій та їхньої фармакологічної активності. Як видно з таблиці 1, провідною групою біологічно активних речовин екстрактів ШЛ є фенольні сполуки. За кількісним складом серед останніх переважають гідроксикоричні кислоти. Як відомо з даних літератури, для гідроксикоричних кислот є характерним вплив на метаболізм арахідонової та інших поліненасичених жирних

кислот, а також зменшення утворення їхніх метаболітів – простагландинів (ПГ) [8]. Останні відіграють важливу роль у процесах сечоутворення та сечовиділення [9]. На нашу думку, саме блокуванням утворення ПГ можна пояснити антидіуретичну активність досліджуваних екстрактів ШЛ. Слід зазначити, що зниження діурезу на тлі використання досліджуваних екстрактів не залежало від їхніх фізико-хімічних властивостей, а саме – гідрофільності чи ліпофільності. Також звертає увагу той факт, що додавання до фенольних екстрактів листя ШЛ амінокислот (екстракт № 4 з L-лізином і екстракт № 5 з L-аргініном) посилювало антидіуретичну активність цих субстанцій. І, навпаки, за умови додаткового очищення екстрактів листя ШЛ від домішок катіонів металів та амінокислот, антидіуретичний ефект практично повністю нівелювався. З цього випливає, що амінокислоти, зокрема, L-лізин і L-аргінін, можуть потенціювати вплив гідроксикоричних кислот на зниження синтезу ПГ. З огляду на виявлені закономірності, необхідно враховувати, що, з одного боку, додавання до складу фенольних екстрактів листя ШЛ L-лізину чи L-аргініну може посилювати їхні протизапальні властивості, а з іншого – може впливати на діурез, знижуючи останній.

Висновки

1. Досліджено вплив 11 екстрактів листя ШЛ на діурез у щурів за умов водного навантаження. Встановлено, що 10 з 11 досліджуваних екстрактів зменшують об'єм виведеної сечі на 15,7–58,3 % порівняно з показником контрольних тварин ($p < 0,05$).
2. Найвиразніший антидіуретичний ефект притаманний фенольним екстрактам листя ШЛ у суміші з амінокислотами L-лізином або L-аргініном. Ці екстракти знижують діурез у щурів у діапазоні доз від 10 мг/кг до 70 мг/кг.
3. За очищення фенольного екстракту листя ШЛ від катіонів металів та амінокислот антидіуретичний ефект практично повністю зникає.
4. Зменшення діурезу в щурів на тлі прийому екстрактів ШЛ (№ 1, 2, 3 і

- 6, 8, 9, 10, 11) є дозозалежним і виявляється у більш низьких дозах (10–20 мг/кг) і повністю зникає в разі зростання дози до 50–70 мг/кг.
5. Основною антидіуретичної дії екстрактів листя ШЛ може бути здатність гідроксикоричних кислот пригнічувати синтез простагландинів. Амінокислоти L-лізин і L-аргінін, імовірно, потенціюють цей ефект досліджуваних екстрактів.
6. Виявлені закономірності необхідно враховувати за фармакотерапії захворювань з використанням екстрактів ШЛ.

1. *Gorczyca P., Manniello M.* NSAIDs: Balancing the Risks and Benefits. *US Pharmacist*. 2016. V. 41 (3). P. 24–27.
2. *Bjarnason I., Scarpignato C.* Mechanisms of Damage to the Gastrointestinal Tract From Nonsteroidal Anti-Inflammatory Drugs. *Gastroenterology*. 2018. № 154. P. 500–514.
3. Ніженковська І. В., Цуркан О. О. Шавлія лікарська – сучасні аспекти застосування (огляд літератури). *Фітотерапія. Часопис*. 2014. № 2. С. 58–61.
4. *Martina J., Stela J.* Bioactive Profile of Various *Salvia officinalis* L. Preparations. *Plants (Basel)*. 2019. № 8. P. 55.
5. *Ahmad G., Mahdi E.* Pharmacological properties of *Salvia officinalis* and its components. *J Tradit Complement Med*. 2017. № 7 (4). P. 433–440.
6. Берхин Е. Б. Методы изучения действия новых химических соединений на функцию почек. *Хим. фарм. журн*. 1977. Т. 11, № 5. С. 3–11.
7. Гланц М. Медико-биологическая статистика; под ред. Н. Е Бузикашвили, и Д. В. Самойлова; [пер с англ. д. физ.-мат. н. Ю. А. Данилова]. Москва : Практика, 1998. 459 с.
8. *Попова Н. В.* Кислоти гідроксикоричні. Фармацевтична енциклопедія [електронний документ]. URL: <https://www.pharmacencyclopedia.com.ua/article/3542/kisloti-gidroksikorichni>. (Доступ здійснено 13.09.2019).
9. *McGiff J. C., Wong P.-Y.* Prostaglandins and Renal Function: Implication for the Activity of Diuretic Agents. *ACS Symposium Series*. 1978. V. 83. P. 1–11.

Ю. В. Верховодова, І. В. Кіресв, О. М. Кошовий, М. М. Мига **Дослідження впливу екстрактів листя шавлії лікарської на діурез у щурів**

Відомо, що шавлія лікарська (ШЛ) має виражений протизапальний ефект, який можна порівняти з таким у нестероїдних протизапальних препаратів. Доцільним є з'ясування впливу екстрактів ШЛ на сечовидільну функцію нирок.

Мета дослідження – вивчення впливу 11 різних екстрактів ШЛ на діурез у щурів за умов водного навантаження.

Дослідження виконано за стандартною методикою Є. Б. Берхіна. Досліджувані екстракти вводили внутрішньошлунково (в/ш) в дозах 10, 15, 20, 50, 70 мг/кг (екстракти № 1, 2 і 3) і 10, 20, 50, 70 мг/кг (екстракти № 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 і 11). Препарати порівняння – фуросемід (10 мг/кг, в/ш), гідрохлортиазид (50 мг/кг, в/ш), адіурекрин (2 ОД, підшкірно). Білих нелінійних щурів розподіляли в групи по 6 тварин. Діурез реєстрували через 2 і 4 год після водного навантаження.

За результатами дослідження встановлено, що 10 з 11 екстрактів ШЛ виявляють антидіуретичні властивості. Досліджувані сполуки статистично значуще зменшували об'єм виведеної сечі на 15,7–58,3 % порівняно з показником контрольних тварин ($p < 0,05$). Для екстрактів № 1, 2, 3, 6, 8, 9, 10 і 11 встановлено зворотний дозозалежний ефект, тобто, у разі зменшення дози (до 10–20 мг/кг) посилювалась антидіуретична дія. На відміну від цих екстрактів, екстракти № 4 і 5 виявляли антидіуретичну активність у всьому діапазоні досліджуваних доз (10–70 мг/кг). Екстракт № 7 у жодній з досліджуваних доз не чинив антидіуретичного ефекту.

Зважаючи на те, що основним компонентом екстрактів ШЛ є фенольні сполуки, зокрема, гідроксикоричні кислоти, зроблено припущення, що в основі антидіуретичного ефекту є їхня здатність зменшувати синтез простагландинів. Амінокислоти L-лізин і L-аргінін у цьому випадку проявили потенціуювальний ефект.

Ключові слова: Шавлія лікарська, екстракти, діурез, діуретична активність

Ю. В. Верховодова, І. В. Кіресв, О. Н. Кошевой, М. М. Мыга **Исследование влияния экстрактов листьев шалфея лекарственного на диурез у крыс**

Известно, что шалфей лекарственный (ШЛ) обладает выраженным противовоспалительным эффектом, который можно сравнить с таковым у нестероидных противовоспалительных препаратов. Целесообразным является выяснение влияния экстрактов ШЛ на мочевыделительную функцию почек.

Цель исследования – изучение влияния 11 различных экстрактов ШЛ на диурез у крыс с водной нагрузкой. Исследование выполнено по стандартной методике Е. Б. Берхина. Исследуемые

экстракты вводили внутривенно (в/в) в дозах 10, 15, 20, 50, 70 мг/кг (экстракты № 1, 2 и 3) и 10, 20, 50, 70 мг/кг (экстракты № 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 и 11). Препараты сравнения – фуросемид (10 мг/кг, в/к), гидрохлортиазид (50 мг/кг, в/ж), адиурекрин (2 ЕД, подкожно). Белых нелинейных крыс распределяли в группы по 6 животных. Диурез регистрировали через 2 и 4 ч после водной нагрузки. По результатам исследования установлено, что 10 из 11 экстрактов ШЛ проявляют антидиуретические свойства. Исследуемые экстракты статистически значительно уменьшали объем выводимой мочи на 15,7–58,3 % по сравнению с показателем контрольных животных ($p < 0,05$). Для экстрактов № 1, 2, 3, 6, 8, 9, 10 и 11 установлен обратный дозозависимый эффект, то есть, при уменьшении дозы (до 10–20 мг/кг) усиливалось антидиуретическое действие. В отличие от этих экстрактов, экстракты № 4 и 5 проявляли антидиуретическую активность во всем диапазоне исследуемых доз (10–70 мг/кг). Экстракт № 7 ни в одной из исследуемых доз не оказывал антидиуретический эффект.

Учитывая то, что основным компонентом экстрактов ШЛ являются фенольные соединения, в частности, гидроксикоричные кислоты, сделано предположение, что в основе антидиуретического эффекта лежит их способность уменьшать синтез простагландинов. Аминокислоты L-лизин и L-аргинин в этом случае проявили потенцирующий эффект.

Ключевые слова: Шалфей лекарственный, экстракты, диурез, диуретическая активность

Yu. V. Verkhovodova, I. V. Kireyev, O. M. Koshovyi, M. M. Myha **Investigation of the influence of *Salvia officinalis* leaves extracts on diuresis in rats**

It is known that *S. Officinalis* has a pronounced anti-inflammatory effect, which can be compared with that of NSAIDs. It is expedient to clarify the effect of *S. Officinalis* extracts on the excretory function of the kidneys.

The aim of the study was to investigate the effect of 11 different *S. Officinalis* extracts on diuresis in rats with water load. The study was performed according to the standard method of E. B. Berkhin. The studied extracts were administered intragastrically (i/g) at doses of 10, 15, 20, 50, 70 mg/kg (extracts № 1, 2 and 3) and 10, 20, 50, 70 mg/kg (extracts № 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 and 11). Comparison drugs – furosemide (10 mg/kg, i/g), hydrochlorothiazide (50 mg/kg, i/g), Adiurekrin (2 units, subcutaneous). White non-linear rats were divided into groups of 6 animals. Diuresis was recorded 2 and 4 hours after the water load.

According to the results of the study, it was found that 10 out of 11 extracts of *S. Officinalis* show antidiuretic properties. The studied extracts statistically significantly reduced the volume of urine excreted by 15,7–58,3 % compared with the rate of control animals ($p < 0,05$). For extracts № 1, 2, 3, 6, 8, 9, 10, and 11, an inverse dose-dependent effect was established, that is, when the dose was reduced (to 10–20 mg/kg), the antidiuretic effect was enhanced. In contrast to these extracts, extracts № 4 and 5 showed antidiuretic activity in the entire range of doses studied (10–70 mg/kg). Extract № 7 in one of the studied doses did not have an antidiuretic effect.

Considering the fact that phenolic compounds, in particular, hydroxycinnamic acids, are the main component of *S. Officinalis* extracts, it has been suggested that the antidiuretic effect of extracts is based on their ability to reduce prostaglandin synthesis. The amino acids L-lysine and L-arginine in this case showed a potentiating effect.

Key words: *Salvia officinalis*, extracts, diuresis, diuretic activity

ORCID ID авторів:

Верховодова Ю. В. (ORCID ID 0000-0002-5047-375X);

Кіреєв І. В. (ORCID ID 0000-0002-5413-9273);

Кошовий О. М. (ORCID ID 0000-0001-9545-8548);

Мига М. М. (ORCID ID 0000-0003-0748-9358).

Надійшла: 26 червня 2019 р.

Прийнята до друку: 4 вересня 2019 р.

Контактна особа: Верховодова Юлія Володимирівна, Національний фармацевтичний університет, буд. 53, вул. Пушкінська, м. Харків, 61000. Тел.: + 38 0 50 576 01 57. Електронна пошта: juliaverh73@gmail.com